

Nieuwsbrief ERF Updates - Nummer 11, 2019

Nummer 11, 2019

Redactie: mr. F.M.H. Hoens.

INHOUDSOPGAVE

Hof van Justitie van de Europese Unie

[Hof van Justitie van de Europese Unie, ECLI:EU:C:2019:444](#) 23-05-2019

Hof

[Gerechtshof 's-Hertogenbosch, ECLI:NL:GHSHE:2019:1813](#) 14-05-2019

[Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, ECLI:NL:GHARL:2019:3803](#) 30-04-2019

Rechtbank

[Rechtbank Noord-Holland, ECLI:NL:RBNHO:2019:3784](#) 08-05-2019

[Rechtbank Limburg, ECLI:NL:RBLIM:2019:4311](#) 08-05-2019

[Rechtbank Overijssel, ECLI:NL:RBOVE:2019:1608](#) 25-04-2019

[Rechtbank Rotterdam, ECLI:NL:RBROT:2019:3653](#) 03-04-2019

[Rechtbank Noord-Nederland, ECLI:NL:RBNNE:2018:5620](#) 13-11-2018

[Rechtbank Den Haag, ECLI:NL:RBDHA:2016:16699](#) 21-12-2016

[Rechtbank Noord-Nederland, ECLI:NL:RBNNE:2016:5475](#) 12-12-2016

RECHTSPRAAK

Europese erfrechtverordening. Poolse notariële, nationale erfrechtverklaring kwalificeert als authentieke akte en Poolse notaris is geen gerecht.

De vader van dochter WB overlijdt in 2016. Vader was Pools onderdaan en had zijn gewone verblijfplaats in Polen. Omdat vader actief was in het Duits-Poolse grensgebied, wil WB weten of vader Duitse banktegoeden nalaat. Daartoe vraagt WP aan de Poolse notaris, die intussen een nationale, Poolse erfrechtverklaring heeft afgegeven, een afschrift daarvan. Daarbij vraagt WB de notaris primair een verklaring dat het gaat om een inzake erfopvolging gegeven *beslissing* in de zin van artikel 3 lid 1 onder g ErfVo (het formulier in bijlage 1 bij de uitvoeringsverordening nr. 1329/2014) en subsidiair een verklaring dat het gaat om een *authentieke akte* inzake erfopvolging in de zin van artikel 3 lid 1 onder i ErfVo (formulier in bijlage 2 bij de uitvoeringsverordening nr. 1329/2014).

Het Poolse notariskantoor wijst het verzoek van WB af, waartegen WB in beroep gaat bij de rechter. De Poolse rechter vraagt het Hof van Justitie van de Europese Unie een prejudiciële beslissing over onder meer de vraag of de Poolse erfrechtverklaring in kwestie een *beslissing* en/of een *authentieke akte* is in de zin van artikel 3 lid 1 onder g en onder i ErfVo. Ook wenst de Poolse rechter meer duidelijkheid over de vraag of de Poolse notaris als *gerecht* kwalificeert in de zin van artikel 3 lid 2 ErfVo.

De Poolse erfrechtverklaring wordt op eensluidend verzoek van alle betrokkenen bij een procedure voor de afgifte door een notaris opgesteld en heeft dezelfde rechtsgevolgen als een definitieve rechterlijke beschikking inzake de verkrijging van een nalatenschap. Deze werkzaamheid van de notaris laat de bevoegdheden van de rechter in geval van onenigheid tussen partijen onverlet. De Poolse notaris oefent een vrij beroep uit.

Het Hof van Justitie verklaart voor recht – onder meer door te wijzen op overweging 20 van de ErfVo – dat de Poolse notaris bij de onderhavige werkzaamheid geen *gerecht* is en zijn erfrechtverklaring bijgevolg geen *beslissing* is in de zin van artikel 3 lid 1 onder g ErfVo. De voorwaarden die artikel 3 lid 2 ErfVo aan het begrip *gerecht* stelt, zijn cumulatief. De Poolse erfrechtverklaring in kwestie is een *authentieke akte* in de zin van artikel 3 lid 1 onder i ErfVo,

waarvan de afgifte vergezeld kan gaan van het formulier bedoeld in artikel 59 lid 1 tweede alinea ErfVo (formulier in bijlage 2 van de uitvoeringsverordening nr. 1329/2014), zodat de verklaring in een andere lidstaat bruikbaar kan zijn.

Instantie: Hof van Justitie van de Europese Unie

Datum uitspraak: 23-05-2019

ECLI: ECLI:EU:C:2019:444

Zaaknummer: C-658/17

Rechters: J.C. J-C Bonichot, C. Toader, A. Rosas, L. Bay Larsen en M. Safjan

Wetsartikelen: 3 ErfVo en 59 ErfVo

RECHTSPRAAK

Niet-uitgevoerd keuzelegaat en vruchtgebruiklegaat leiden tot discussie na hertrouwen langstlevende.

Moeder overlijdt in 2008. Vader is met haar in algehele gemeenschap van goederen gehuwd. Tot de huwelijksgemeenschap behoort de echtelijke woning. Moeder heeft in 1990 in haar testament hun twee kinderen tot erfgenamen benoemd. Vader krijgt daarin onder II.A een keuzelegaat tegen inbreng en onder II.B het vruchtgebruik van de nalatenschap. In de in 2008 afgegeven verklaring van erfrecht is vermeld dat de legaten door vader zijn aanvaard. De uitvoering van de legaten – de juridische levering/vestiging – blijft achterwege.

In 2015 hertrouwt vader. Daarna wordt de voormalige echtelijke woning met medewerking van beide kinderen verkocht. De verkoopopbrengst staat in depot bij een notaris.

Een van de kinderen vordert voor het hof de verklaring voor recht dat (1) het vruchtgebruik van vader is geëindigd en (2) dat de vorderingen van de kinderen op vader opeisbaar zijn. Het hof wijst beide af.

Volgens vader heeft hij gebruikgemaakt van het keuzelegaat (II.A). Hij verwijst daarbij naar de verklaring van erfrecht. Vader stelt de woning feitelijk te hebben overgenomen, zonder zich te realiseren dat een notariële akte nodig was voor de juridische verkrijging. Volgens het hof heeft het kind dit onvoldoende weersproken.

Het hof kan evenmin de opeisbaarheid van de vorderingen vaststellen. Het kind heeft niet geconcretiseerd welke vorderingen uit het testament het bedoelt.

Voor zover vader alsnog een verzorgingsvruchtgebruik wenst te vestigen (art. 4:30 BW), strandt dit op het verjaringsverweer van het kind gebaseerd op artikel 4:31 lid 3 BW.

Ten aanzien van de verdeling van de nalatenschap is niets gevorderd, zodat het hof hier niet over kan beslissen.

Instantie: Gerechtshof 's-Hertogenbosch

Datum uitspraak: 14-05-2019

ECLI: ECLI:NL:GHSHE:2019:1813

Zaaknummer: 200.210.341_01

Rechters: I.B.N. Keizer, M.G.W.M. Stienissen en G.J.S. Bouwens

Wetsartikelen: 4:30 BW en 4:31 BW

RECHTSPRAAK

Voorwaardelijke machtiging voor verwerping nalatenschap namens minderjarige.

Vader overlijdt in 2018. Zijn dochter is voornemens de nalatenschap te verwerpen. Zij verzoekt tevoren machtiging van de kantonrechter om de nalatenschap ook namens haar minderjarige kind te verwerpen, die anders bij plaatsvervulling erfgenaam zal worden. Vader leefde van een bijstandsuitkering, bezat een sterk verouderde inboedel en woonde in een huurwoning met achterstallig onderhoud. Naar verwachting van de dochter zullen hoge kosten gemoeid zijn met de ontruiming en het herstel van de woning. Het banksaldo van 900 euro gaat in elk geval al op aan vaste lasten, zo is bekend binnen de familiekring.

Het uitgangspunt is dat de machtiging slechts wordt verleend als sprake is van een negatieve nalatenschap. De dochter beschikt echter niet over de bescheiden om het tekort aan te kunnen tonen en heeft geen toegang tot de huurwoning. Niettemin acht de kantonrechter verwerping in het belang van de minderjarige. De kantonrechter verleent de machtiging voorwaardelijk, namelijk voor het geval dat de dochter zelf de nalatenschap verwerpt.

Instantie: Rechtbank Limburg

Datum uitspraak: 08-05-2019

ECLI: ECLI:NL:RBLIM:2019:4311

Zaaknummer: 7606504 BR VERZ 19-81

Rechters: W.E. Elzinga

Wetsartikelen: 4:193 BW

RECHTSPRAAK

Opheffing executoriaal derdenbeslag voor deelbare prestatie ten laste van slechts enkele erfgenamen.

Vader is in 2006 overleden. Hij heeft zijn afstammelingen als erfgenamen achtergelaten en zijn tweede echtgenote (stiefmoeder) het vruchtgebruik van de nalatenschap gelegateerd. In 2009 zijn de kinderen en stiefmoeder blijkens een gerechtelijk proces-verbaal ter beëindiging van hun geschil overeengekomen dat stiefmoeder tegen betaling van 25.000 euro afstand doet van haar vruchtgebruik. In 2010 is ter uitvoering van deze vaststellingsovereenkomst een notariële akte opgesteld. Daarin is voornamelijk ruim 13.000 euro in mindering gebracht op de door de kinderen verschuldigde 25.000 euro, in verband met een resterend geschil met stiefmoeder over de verdeling van banksaldi.

In 2018 is het resterende geschil over de banksaldi door de rechtbank beslecht tussen de erfgenamen van vader en die van – de inmiddels overleden – stiefmoeder. De erfgenamen van stiefmoeder leggen vervolgens executoriaal derdenbeslag ten laste van – niet alle, maar – drie erfgenamen van vader voor het restantbedrag van ruim 13.000 euro. Deze drie erfgenamen vragen in kort geding om opheffing van het beslag.

Volgens de kortgedingrechter is, door de beslechting van het geschil over de banksaldi, het restantbedrag van 13.000 euro in 2018 alsnog verschuldigd geworden door de erfgenamen van vader. In het vonnis uit 2018 is geen voor tenuitvoerlegging vatbare beslissing genomen ten aanzien van deze restantvordering. De notariële akte uit 2010 dient volgens de kortgedingrechter wel als executoriale titel. De restantvordering vindt haar onmiddellijke grondslag in de vaststellingsovereenkomst uit 2009, welke rechtsverhouding in 2010 notarieel is beschreven. Nu de grosse van deze notariële akte als executoriale titel geldt voor de restantvordering en deze aan drie erfgenamen is betekend, kan deze ten uitvoer worden gelegd. Van een beslaglegging zonder executoriale titel is dus geen sprake.

Echter, het betreft een deelbare prestatie waarvoor alle erfgenamen van vader naar rato van hun erfdeel verbonden zijn (art. 4:182 lid 2 BW). De erfgenamen van stiefmoeder zijn niet bevoegd tot beslaglegging voor de gehele restantvordering ten laste van slechts drie van de erfgenamen. Dit betekent dat het beslag moet worden opgeheven.

Instantie: Rechtbank Overijssel

Datum uitspraak: 25-04-2019

ECLI: ECLI:NL:RBOVE:2019:1608

Zaaknummer: C/08/229604 / KG ZA 19-60

Rechters: T.R. Hidma

Wetsartikelen: 4:182 BW

RECHTSPRAAK

Jubelton geldt slechts voor één kalenderjaar.

X heeft in november 2013 en in juli 2014 telkens ruim 20.000 euro geschenken gekregen van dezelfde schenker en dit geld aangewend ter aflossing van haar hypotheekschuld op de eigen woning. Voor de schenking in 2013 heeft X met succes beroep gedaan op de verruimde vrijstelling uit artikel 33a SW 1956. Voor de schenking in 2014 wijst de belastinginspecteur toepassing van dezelfde vrijstelling af, omdat de vrijstelling slechts geldt voor één kalenderjaar.

X beroept zich tevergeefs op de parlementaire geschiedenis en het besluit van 16 september 2013 (nr. BLKB 2013/1699M). Hieruit volgt juist dat van de verruimde schenkingsvrijstelling slechts in e|e|n kalenderjaar gebruikgemaakt kan worden en dat die verruiming ook – met terugwerkende kracht – geldt voor de periode van 1 oktober 2013 tot en met 31 december 2013 (vgl. Hof Amsterdam 3 juli 2018, ECLI:NL:GHAMS:2018:3292 en Hof Den Haag 24 mei 2017, ECLI:NL:GHDHA:2017:1521). De vrijstelling is in 2013 terecht verleend, zodat de vrijstelling in 2014 niet nogmaals gehonoreerd kan worden. De rechtbank wijst X's beroep op het vertrouwensbeginsel ook af.

Instantie: Rechtbank Noord-Nederland

Datum uitspraak: 13-11-2018

ECLI: ECLI:NL:RBNNE:2018:5620

Zaaknummer: AWB - 18 _ 673

Rechters: A.M.A.M. Kager

Wetsartikelen: 33a SW 1956

RECHTSPRAAK

Ontslag executeur en toegevoegde mede-executeur. Geobjectiveerd wantrouwen erfgenamen.

Vader heeft kind X tot executeur benoemd. Volgens het testament kan de kantonrechter op verzoek van een belanghebbende een vervanger benoemen (art. 4:142 lid 1 BW). X heeft de benoeming aanvaard en een stichting (gelieerd aan een notariskantoor) aan zich toegevoegd als mede-executeur.

Drie erfgenamen verzoeken om ontslag van beide executeurs om gewichtige redenen (art. 4:149 lid 2 BW). De kantonrechter willigt het verzoek in.

Er is een diepgaand conflict tussen enerzijds de verzoekers en anderzijds X en een vijfde erfgenaam (Y). In een procedure tegen de nalatenschap heeft X als executeur zich gerefereerd aan het oordeel van de rechter, zulks ten gunste van Y en een derde, terwijl X wist dat de overige erfgenamen ernstige bezwaren hadden tegen dit oordeel. Hiermee heeft X de indruk gewekt dat hij zich de belangen van de drie verzoekers niet aantrekt, maar de belangen van Y en de derde wel. Ook heeft X, mogelijk onbevoegd, een van de verzoekers gedagvaard voor een aan deze verzoeker verstrekte lening. Het wantrouwen van de drie verzoekers jegens X is voldoende geobjectiveerd en levert volgens de kantonrechter een gewichtige reden op voor ontslag.

Dit wantrouwen straalt ook af op de mede-executeur, die na het ontstane wantrouwen is benoemd door X. De mede-executeur is er niet in geslaagd het proces in goede banen te leiden en het wantrouwen jegens X weg te nemen of te voorkomen dat het conflict verder zou escaleren. De kantonrechter ontslaat ook de toegevoegde executeur en benoemt een notaris tot opvolgend executeur.

Instantie: Rechtbank Noord-Nederland

Datum uitspraak: 12-12-2016

ECLI: ECLI:NL:RBNNE:2016:5475

Zaaknummer: 5263228

Rechters: S.M. Schothorst

Wetsartikelen: 4:142 BW en 4:149 BW

RECHTSPRAAK

Procesrecht. Verwerping nalatenschap doet niet af aan vaststelling erfgenaamschap met gezag van gewijsde. Hof oordeelt na verwijzing door Hoge Raad.

Dit arrest volgt na verwijzing door de Hoge Raad (HR 3 februari 2017, ECLI:NL:HR:2017:135).

Moeder overlijdt in 1985. Vader verwerpt haar nalatenschap namens zijn twee minderjarige kinderen en resteert zelf als enig erfgenaam. Vader hertrouwt in gemeenschap van goederen, welk huwelijk in 1999 door echtscheiding eindigt.

Vervolgens kaarten de kinderen – inmiddels meerderjarig – moeders nalatenschap opnieuw aan bij vader. In de procedure die volgt, veroordeelt de rechtbank in 2002 vader, de kinderen en – vanwege haar deelgenootschap in de ontbonden huwelijksgemeenschap – de tweede (ex-)echtgenote tot verdeling van moeders nalatenschap. Dit vonnis wordt in 2003 in hoger beroep bekrachtigd. Dit vonnis en dit arrest, waarin het erfgenaamschap van de kinderen als vaststaand is aangenomen, gaan in kracht van gewijsde.

In een latere procedure, over de verdeling van de tussen vader en de tweede echtgenote ontbonden huwelijksgemeenschap, eisen de kinderen een gebruiksvergoeding of huurafracht van vader met betrekking tot hun erfdelen. Hof Den Bosch (ECLI:NL:GHSHE:2015:1887) achtte hun eis niet toewijsbaar, omdat inmiddels bekend was dat moeders nalatenschap destijds namens de kinderen was verworpen.

De kinderen zijn met succes in cassatie gegaan tegen dit laatste oordeel.

Volgens de Hoge Raad komt aan het vonnis uit 2002 en het arrest uit 2003 gezag van gewijsde toe, niet alleen ten opzichte van vader, maar ook ten opzichte van de tweede echtgenote (als tussenkomende partij). Het hof heeft dan ook in strijd met artikel 236 Rv gehandeld door te oordelen dat de kinderen geen deelgenoten in moeders nalatenschap zijn. Aan het gezag van gewijsde kan niet afdoen dat is gebleken dat de kinderen voorafgaand aan die uitspraken hun aandeel in de nalatenschap hadden verworpen.

Thans stelt het hof de door de kinderen van vader gevorderde gebruiksvergoeding en

huurafdracht vast.

Instantie: Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden

Datum uitspraak: 30-04-2019

ECLI: ECLI:NL:GHARL:2019:3803

Zaaknummer: 200.250.443

Rechters: J.H. Lieber, M.L. van der Bel en J.U.M. van der Werff

Wetsartikelen: 236 Rv

RECHTSPRAAK

Niet-ontvankelijk in vordering tegen feitelijk executeur.

De broer van erflater heeft, als ware hij executeur, de nalatenschap afgewikkeld. Twee kinderen zijn erfgenamen. Een van hen vordert terugbetaling van een bedrag dat de broer ten onrechte zou hebben ingehouden bij het verdelen van de nalatenschap onder de kinderen. De kernvraag is, aldus de rechtbank, of de broer de door hem gepretendeerde vordering op erflater had en zo ja, of hij deze als feitelijk executeur mocht verrekenen met de opbrengst van de nalatenschap.

Echter, de rechtbank verklaart het kind niet-ontvankelijk. De vordering betreft een processueel ondeelbare rechtsverhouding (HR 10 maart 2017, ECLI:NL:HR:2017:411). Het kind vordert betaling aan zichzelf en niet ten behoeve van de nalatenschapsboedel en heeft het andere kind bewust niet in de procedure willen betrekken.

Instantie: Rechtbank Rotterdam

Datum uitspraak: 03-04-2019

ECLI: ECLI:NL:RBROT:2019:3653

Zaaknummer: C/10/564442 / HA ZA 18-1208

Rechters: A. Eerdhuijzen

Wetsartikelen: 118 Rv

RECHTSPRAAK

Brandstichting in erflaters woning leidt tot onwaardigheid.

Erflater heeft X tot enig erfgenaam benoemd. In 2011 is erflater onder curatele gesteld wegens een geestelijke stoornis en in een verzorgingstehuis gaan wonen. X woonde rond die tijd in de woning van erflater. In 2012 is X door de rechtbank op verzoek van de curator van erflater veroordeeld de woning te verlaten. Daarop heeft X brand gesticht in de woning. X is vervolgens strafrechtelijk veroordeeld voor opzettelijk brand stichten, met gevaar voor goederen en levensgevaar voor een ander (art. 157 Sr). Na het overlijden van erflater vordert X een verklaring voor recht dat hij niet onwaardig is (art. 4:3 lid 1 onder b BW).

X voert aan dat hij het misdrijf niet opzettelijk tegen erflater heeft gepleegd, zoals artikel 4:3 BW vereist. Zijn boosheid was gericht tegen de curator, niet tegen erflater.

De rechtbank wijst dit verweer af. In de parlementaire geschiedenis is opzettelijke brandstichting uitdrukkelijk genoemd als een (in beginsel) tegen de erflater gericht misdrijf als bedoeld in artikel 4:3 lid 1 onder b BW. Door het misdrijf is erflater in zijn eigendom aangetast, alleen in zoverre is het al tegen erflater gericht. Voorts vertegenwoordigde de curator met de ontruimingsvordering erflater in zijn wensen en belangen, zodat het misdrijf en de boosheid van X zich ook feitelijk richtte tegen (de belangen van) erflater.

Het feit dat erflater pas in 2014 is overleden en zijn testament na 2012 desgewenst had kunnen wijzigen, helpt X evenmin. Onwaardigheid vervalt pas als erflater de onwaardige zijn gedraging op ondubbelzinnige wijze heeft vergeven. Een stilzitten kan niet als vergiffenis worden beschouwd.

Aan de verminderde toerekeningsvatbaarheid van X gaat de rechtbank ook voorbij. X leed niet zodanig aan een ziekelijke storing van zijn geestvermogens dat hij niet onwaardig kan worden geoordeeld. Uit het strafvonnis volgt bovendien dat X is veroordeeld voor *opzettelijke* brandstichting, ondanks zijn 'licht verminderde toerekeningsvatbaarheid'.

Instantie: Rechtbank Den Haag

Datum uitspraak: 21-12-2016

ECLI: ECLI:NL:RBDHA:2016:16699

Zaaknummer: C/09/508383 / HA ZA 16-375

Rechters: M.H. Erich

Wetsartikelen: 4:3 BW en 157 Sr

RECHTSPRAAK

Loon vereffenaar nalatenschap. Werkzaamheden in het belang van schuldeisers.

X is tot vereffenaar benoemd in een nalatenschap (art. 4:202 lid 1 onder b BW). X verzoekt de kantonrechter een voorschot op zijn loon vast te stellen van 70.000 euro, inclusief btw (art. 4:206 lid 3 BW). De kantonrechter oordeelt dat de – al dan niet benoemde – vereffenaar slechts salaris toekomt voor werkzaamheden die hij in het belang van de schuldeisers in redelijkheid heeft kunnen uitvoeren. Daarbij heeft de vereffenaar een zekere mate van beleidsvrijheid.

In dit geval heeft de vereffenaar de vereffening volgens de kantonrechter onnodig vertraagd door te lang geen standpunt in te nemen en discussies te voeren over de vordering die de moeder van de minderjarige erfgenaam indiende bij de nalatenschap. Deze werkzaamheden zijn de boedel niet ten goede gekomen en komen niet voor vergoeding op de voet van artikel 4:206 lid 3 BW in aanmerking. Het verweer van de vereffenaar dat het betwisten van de vordering en de mogelijk hieropvolgende juridische procedures de boedel niet ten goede zouden zijn gekomen, helpt hem niet. Volgens de rechtbank geldt dit evenzeer voor het uitstel dat de vereffenaar zich heeft gegund door de discussie aan te gaan.

De vereffenaar moet zijn urenspecificatie aanpassen in die zin dat werkzaamheden die niet in het belang van de schuldeisers zijn uitgevoerd, niet daarin voorkomen.

Instantie: Rechtbank Noord-Holland

Datum uitspraak: 08-05-2019

ECLI: ECLI:NL:RBNHO:2019:3784

Zaaknummer: 7455614 EJ VERZ 19-4

Rechters: J.S. Reid

Wetsartikelen: 4:202 BW en 4:206 BW